HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והדשות בתרומה ומעשר [א]אינו עובר משום בל תחסום [ב]אבל מפני מראית העין מביא בול מאותו המין ותולה לה בטרסקלין שבפיה ר"ש בן יוחאי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל ורמינהי פרות המרכסות בתבואה אינו עובר משום בל תחסום והדשות בתרומה ומעשר עובר משום בל תחסום [ג]ונכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום בל תחסום [ד]וישראל הדש בפרתו של נכרי עובר משום בל תחסום קשיא תרומה אתרומה קשיא מעשר אמעשר בשלמא תרומה אתרומה לא קשיא [ה]כאן בתרומה כאן בגידולי תרומה אלא מעשר אמעשר קשיא וכי תימא מעשר אמעשר נמי לא קשיא כאן במעשר כאן בגידולי מעשר בשלמא [ו]גידולי תרומה תרומה אלא גידולי מעשר חולין נינהו דתנן(א) גידולי [ז]טבל וגידולי [ח]מעשר שני חולין אלא לא קשיא הא במעשר ראשון הא במעשר שני ואיבעית אימא הא והא במעשר שני ולא קשיא הא רבי מאיר הא רבי יהודה הא ר"מ (ב)דאמר [ט]מעשר (א) ממון גבוה הוא הא רבי יהודה דאמר מעשר שני ממון הדיוט הוא היכי דמי כגון שהקדימו בשבולין ולר' יהודה (ב) והא בעי חומה כגון שדש לפנים מחומות בית פאגי איבעית אימא לא קשיא [י]כאן במעשר ודאי כאן במעשר דמאי השתא דאתית להכי תרומה אתרומה נמי לא קשיא כאן בתרומת ודאי כאן בתרומת דמאי בשלמא מעשר דמאי איכא אלא תרומת דמאי מי איכא והתניא(ג) [כ]אף הוא ביטל את הוידוי [ל]וגזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד אלא לא קשיא [מ]כאן בתרומת מעשר ודאי כאן בתרומת מעשר דמאי בעו מיניה מרב ששת היתה אוכלת ומתרזת מהו משום דמעלי לה הוא והא לא מעלי לה או דלמא דחזיא ומצטערא והא חזיא ומצטערא אמר להו רב ששת תניתוה רבי שמעון בן יוחי אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים יפות לה מן הכל שמע מינה [נ]משום דמעלי לה הוא שמע מינה איבעיא להו מהו שיאמר אדם לנכרי חסום פרתי ודוש בה מי אמרינן כי אמרינן (ד)[ס]אמירה לנכרי שבות הני מילי לענין שבת דאיסור סקילה אבל חסימה דאיסור לאו לא או דלמא [ע]לא שנא ת"ש נכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר משום בל תחסום מעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא בדין הוא דאיסורא נמי ליכא ואיידי דתנא סיפא דישראל הדש בפרתו של נכרי עובר תנא רישא אינו עובר תא שמע דשלחו ליה לאבוה דשמואל הלין תורי דגנבין

והדשות. דישת שבלין בתרומה ובמעשר כגון שהקדימו בשבלין: **אין עובר.** בלא תחסום(ה): **המרכסות.** משום דגמר מלאכתן למעשר משעת דישה: **תרומה ומעשר.** דסתם דייש לאו בתרומה ומעשר משתעי קרא דאין תרומה ומעשר סתם אלא מן המירוח ואילך כדכתיב (במדבר יח) כדגן מן הגורן: **מפני מראית העין.** שלא יאמרו עליו שהוא חוסם: **בול.** מלא אגרוף: **בטרסקלין שבפיה.** שק או טרסקל תולין בצוארה והמאכל בתוכו ואוכלת: **נכרי הדש בפרתו של ישראל.** אין עוברים הבעלים שאמרו לו חסום פרתי ודוש בה תבואה שלך אין עליהם עבירת לא תחסום: **גידולי תרומה.** שזרעה וגידלה הגידולין תרומה מדרבנן וזה אחד משמנה עשר דבר שרבו בית שמאי על בית הלל ביציאות שבת (שבת יז:) וכיון דלאו תרומה מדאורייתא היא קרינא ביה דייש סתמא: **בשלמא גידולי תרומה תרומה.** מדרבנן ואיצטריך לאשמועינן דעובר: **גידולי טבל.** תבואה שנמרחה בכרי וזרעה בטיבלה הרי היא כשאר חולין ואוכל הימנה עראי עד שימרח דכיון דזרעו כלה בטיל ליה איסוריה. ובתרומה הוא דגזור כדמפרש התם גזירה משום תרומה טהורה ביד ישראל שמא יזרענה להפטר שלא יתננה לכהן אי נמי משום תרומה טמאה ביד כהן דלמא משהי לה לזורעה ואתי בה לידי תקלה: פלוגתא דר' מאיר ור' יהודה בקדושין (דף נג:): **ממון גבוה.** ולא קרינא ביה בדישו(ה). וגבי תרומה מיתוקמא שהיתה פרה של ישראל שאסור להאכילה תרומה ואפילו אם דש בה כהן דתניא(ו) כהן ששכר פרה מישראל אע"פ שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה: **היכי דמי.** ליהוי מעשר קודם דישה: **כגון שהקדימו.** וקרא שם עליו בשבולין: [**ולר"י**]. כיון דשם מעשר עליו לר' יהודה נהי נמי דממון הדיוט הוא: **הא בעי חומה.** שאסור לאכלו חוץ לחומת ירושלים והיכי אתי לאו דלא תחסום ודחי לאו דלא תוכל לאכול בשעריך(ז): **בית פאגי.** °היקף חיצון של ירושלים שהוסיפו עליו קרוי בית פאגי. ונראה לי שהוא לשון כבישתה של עיר שונגל"א בלע"ז כדאמרינן פרק קמא (דף ט.) זה קנה חמור ובית פגיה: **כאן במעשר דמאי.** דליתיה אלא מדרבנן. הלוקח מעם הארץ שחייבו להפריש מעשר שני על הספק ולהעלותו לירושלים: **אף הוא.** יוחנן כהן גדול במס' סוטה (דף מח.): **ביטל את הוידוי.** של מעשר ואפילו של חברים שאין לומר בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי לפי שלא היו נותנים מעשר ראשון ללוי כהלכתו דרחמנא אמר ללוים וקנסינהו עזרא ונוה לתתו לכהנים: **וגזר על הדמאי.** בלוקח מעם הארץ שיפריש הכל מספק מפני שהטבל עון מיתה חוץ מן התרומה שלא גזר להפרישה ולא גזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שהיו עמי הארץ מזלזלין במעשרות ולא היו מפרישין אלא תרומה גדולה: **תרומת מעשר.** שהלוי מפריש לכהן מעשר מן המעשר והוא קרוי תרומה ואסור כתרומה: **ומתרזת.** חולי מעיים וקורין אותו ריול"ר מוליאה רעי כמים והחטין קשין לה: **חסום פרתי ודוש בה.** דישה שלך: **אמירה לנכרי שבות.** מדרבנן:

ומגנחין

והדשות במעשר ובתרומה אינו עובר משום לא תחסום. פי' בקונטרס דסתם דייש לא הוי תרומה ומעשר שאין רגילות להיות תרומה ומעשר אלא אחר מירוח תימה דא"כ אפילו הן חולין מתוקנים לא יעבור דאין רגילות להיות מתוקנים קודם מירוח ונראה דטעמא משום דכתיב דישו דמשמע הראוי לו ומעשר ממון גבוה הוא ותרומה נמי לישראל אסור ליתן לפני בהמתו ואפילו כהן דוקא כרשינין שהוא מאכל בהמה מותר להאכיל ולא חטין משום הפסד תרומה וכן דריש בהדיא במעילה (דף יג. ושם ד"ה מאי) מדישו גבי הא דתנן וכן פרה לא תאכל כרשיני הקדש: **גידולי** מעשר חולין. דלא שייך למיגזר שמא ישהה בידו ויבער בטומאה דלמה ישהה כיון שיכול לפדותו ואפילו לקוח בכסף מעשר שנטמא דאינו נפדה לרבי יהודה לא גזרו על גידולין דליהוו מעשר כיון דעיקר מעשר יש לו פדיון: **כאן** במעשר ראשון דמיקרי דישו כאן במעשר שני. דאפילו לר' יהודה אינו עובר חוץ לחומה כדפריך בסמוך והא בעי חומה ותימה והלא אי לאו רעך היה אוכל פועל משל הקדש כי היכי דשרי משל חבירו ולא הוי גזל וה"נ אית לן למימר דשרי חוץ לחומה דהא לרבי יהודה ממונו הוא ויכול לקדש בו האשה אפילו חוץ לחומה כדמשמע בקדושין (דף נג:) וי"ל דאפילו הכי (לא) קרינן ביה דישו שלו ולא של רעך דה"נ אמרינן בסוף פרק חלק (סנהדרין דף קיא:) דלכולי עלמא לא מיקרי שללה גבי עיר הנדחת ופטורה מן החלה דלא מיקרי עריסותיכם: **והיכי** דמי כשהקדימו בשבלין. תימה דמאי איצטריך לפרושי הכא היכי דמי דעד השתא נמי הוי מיירי בהכי דהא בגידולי מעשר ליכא לאוקמה כלל: **אמר** להו תניתוה רבי שמעון בן יוחאי אומר. ורבנן לא פליגי עליה במאי דמפרש טעמא משום דמעלי לה: **חסום** פרתי ודוש בה. פירוש ודוש בתבואתי דמרויח באמירה לנכרי דבתבואת נכרי פשיטא דשרי כיון שאין ישראל נשכר בחסימה אלא אדרבה מפסיד כמו שפשיטא שמותר לומר לנכרי אכול נבלה ומהאי טעמא נמי מותר לומר לנכרי בשבת הילך בשר ובשל לצרכך כשאין מוטל עליו לזונו דאין מרויח באותה אמירה כלום ומיהו אמר ר"י דלא דמי לאומר לנכרי אכול נבלה דלא שייך התם אמירה לנכרי שהישראל עצמו יכול ליתן נבלה בפיו אבל הכא אותו דבר שאומר לנכרי לעשות הוא אינו יכול לעשות כמו לבשל או לחסום ומירושלמי דהנזקין גבי מחזיקין ידי נכרים בשביעית דקאמר א"ל חרוש בה טבאות ואנא נסיבנא לה מינך בתר שביעית אומר ר"י דאין ראיה דהתם לפי שהתחיל כבר לחרוש מפני דרכי שלום: **אבל** הבא דאיסור לאו שרי. אע"ג דבמס' מו"ק (דף יב.) אמרינן(ח) דבשביעית וחולו של מועד אסור אמירה לנכרי התם משום דשבת ויו"ט חדא מילתא היא °וגזרו אטו שבת: **דגנבין** להו ארמאי. בשאלתות דרב אחאי(ט) מפרש שהיו קושרין דינר בכיס של בהמה בחזקה והנכרי גונב הדינר ותולש הכיס ומסרסו ולשון גנבין להו לא משמע הכי שלא באין לגנוב רק הדינר:

מחלפי

מסורת הש"ס

א) תרומות פ"ט מ"ד, ב) קדושין כד. [וש"נ], ג) סוטה מח. יומא ט. [תוספ' דסוטה פי"ג], ד) [שבת קנ. וש"נ], ה) [דברים כה], ו) [צ"ל דתנן. והיא משנה בתרומות פי"א מ"ט], ז) [דברים יב], ח) גי' רש"ל דבשבת, ט) [בפ' אמור סי' קה],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר"מ דאמר מעשר שני ממון: (ב) שם ולר' יהודה הא כצ"ל ואות ו' נמחק:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בית פאגי. היקף חיצון. עי' סנהדרין י"ד ע"ב ברש"י ד"ה בית פאגי ומנחות עח ע"ב ד"ה חוץ לחומת: תוס' ד"ה אבל וכו' וגזרו אטו שבת. עי' ר"ה דף כד ע"ב תוס' ד"ה שאני ועיין בב"ח ריש הלכות כלאים:

עין משפט נר מצוה

מה א ב מיי' פי"ג מהל' שכירות הלכה ד ועי' בהשגות ובמ"מ סמג לאוין קפד טוש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ח ועיין בהג"ה:

מו ג ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה:

מז ה מיי' שם הל' ד ה:

מח ו מיי' פי"א מהל' תרומות הלכה כא:

מט ז מיי' פ"ו מהלכות מעשר הלכה ו סמג עשין קלה:

נ ח מיי' פ"ו מהלכות מעשר שני הלכה טו:

נא ט מיי' שם פ"ג הלכה יז:

נב י מיי' פי"ג מהלכות שכירות הלכה ד ה:

נג כ מיי' פי"א מהלכות מעשר שני הלכה יג:

נד ל מיי' פ"ט מהלכות מעשר הלכה א סמג עשין קלח:

נה מ מיי' פי"ג מהלכות שכירות הלכה ד ה:

נו נ מיי' שם הלכה ג סמג לאוין קפד טור ש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ז:

נז ס מיי' פ"ו מהלכות שבת הלכה א סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שז סעיף ב:

נח ע מיי' פי"ג מהל' שכירו' הלכה ג סמג לאוין קפד טוש"ע ח"מ סי' שלח סעיף ו:

◆

לעזי רש"י

שונגל"א [צינגל"א]. חומה המקיפה את העיר.

ריול"ר [ריילי"ר]. לשלשל (נאמר בפרה).